

Journal of Education Studies

Volume 3
Issue 3 3-4 (Apr-July 2516)

Article 1

1-1-1973

โรงเรียนกับชุมชน

เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

ภูมิศรีแก้ว, เกษมศักดิ์ (1973) "โรงเรียนกับชุมชน," *Journal of Education Studies*: Vol. 3: Iss. 3, Article 1.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol3/iss3/1>

This Editorial is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

โรงเรียนกับชุมชน

ในขณะนี้ สังคมได้ให้ความสำคัญแก่การศึกษาเป็นอย่างมาก การศึกษาประเภทที่เป็นแบบแผน (formal education) เป็นสิ่งที่ได้รับการยกย่อง ซึ่งจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาเช่นนี้ยิ่งมาก ความนิยมยกย่องก็ยิ่งมาก จนเรียกได้ว่าเป็นอัตราส่วนแปรผันไปด้วยกัน

เป็นที่ปฏิเสธไม่ได้ว่า การศึกษาในรั้วของโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนในสังคม การให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพและการประหยัด เป็นสิ่งที่บังคับอยู่ในตัวที่ทำให้ระบบโรงเรียนเจริญงอกงาม ทำให้ดูเหมือนว่า โรงเรียนนั้นในปัจจุบันได้แยกตัวออกจากชุมชน เป็นระบบหน่วยงานหนึ่ง ที่มีแนวโน้มที่จะปิดตนเองออกต่างหากจากความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน

โดยปรัชญาของการศึกษา โรงเรียนและสิ่งที่สอนในโรงเรียน ควรที่จะได้จัดให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม สิ่งที่เป็นปัญหาของสังคมและชุมชน เป็นสิ่งหนึ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ต่อการคิดของผู้ที่อยู่ในโรงเรียน การแก้ปัญหาของสังคมนี้ เป็นภาระโดยตรงของโรงเรียนในฐานะเป็นแหล่งทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) อันประกอบไปด้วยผู้รู้มากมาย ที่จะช่วยจัดปัญหา และ ชี้ปัญหาต่างๆ ให้เห็น ทำสิ่งที่ไม่รู้ให้ปรากฏ

ในปัจจุบันนี้ สิ่งที่เป็นปัญหาของสังคมมีมาก และเป็นสิ่งที่ควรจะได้คิดว่า ปัญหาของสังคมอาจจะแบ่งออกได้เป็น ๑. ปัญหาที่สังคมและชุมชนตระหนักว่ามี ๒. ปัญหาที่ชุมชนรู้สึกว่ามี แต่ในโรงเรียนไม่รู้สึกว่ามี และ ๓. ปัญหาที่คนในโรงเรียนคิดเอาเองว่าจะมี หรืออาจจะเฉพาะในโรงเรียน

เมื่อได้พิจารณาเช่นนั้น สิ่งที่เราควรจะได้คิดต่อไปคือ ในปัญหาที่มีร่วมกัน ในฐานะที่โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โรงเรียนได้ช่วยแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไรบ้าง การศึกษาในโรง-

เรียนนั้นเป็นการศึกษาเฉพาะคนในโรงเรียนเท่านั้นหรือไม่ และสมควรอย่างไรที่การศึกษาเหล่านี้ อาจจะจัดให้ชุมชนได้แก่คนที่อยู่นอกอาณาบริเวณของโรงเรียน

ความรู้สึกในปัญหา และความตระหนักในความสำคัญของการหาทางแก้ปัญหา นับได้ว่าเป็นเรื่องใหญ่ในอันที่จะทำให้คนในชุมชนหันเข้าหาโรงเรียน แต่ในขณะที่เดียวกัน โรงเรียนก็มักจะเพิกเฉย หรืออยู่หนึ่งอยู่กับที่ ควรที่จะได้จัดสรรบริการให้กับชุมชน ในการที่จะช่วยจัดสรรแหล่งทรัพยากรมนุษย์ให้กับชุมชน ในการก้าวออกไปข้างนอก และกระทำการทุกอย่างเพื่อที่จะประสานความรู้สึกให้สนิทแน่นเข้าด้วยกัน เพื่อที่จะช่วยกันหาทางแก้ปัญหาที่กำลังประสบอยู่ให้ลุล่วงไปด้วยดี

ปัญหาของสังคมนั้นมีหลายประการ และปัญหาเหล่านี้ของสังคมก็จะถูกกำหนดด้วยกาลเวลา สิ่งที่เป็นปัญหาในสมัยหนึ่ง อาจจะกลายมาเป็นสิ่งที่ไม่เป็นปัญหาในอีกสมัยหนึ่ง และในทำนองเดียวกัน สิ่งที่สังคมไม่เคยตระหนักว่าเป็นปัญหามาก่อนเช่น ปัญหาการขยายตัวของประชากร ก็อาจจะกลับกลายมาเป็นสิ่งที่ปัญหาที่ได้นอกจากนี้การแบ่งแยกปัญหาของสังคมออกเป็นประเภทต่างๆ อย่างกว้างๆ เช่นปัญหาทางการเมือง ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางการศึกษา ก็เป็นการแบ่งที่ผิวเผินมาก เพราะปัญหาแต่ละอันมีความเกี่ยวพันกัน ในการที่จะพูดถึงปัญหาทางการศึกษา ก็จำเป็นจะต้องท้าวความถึงปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งมีผลต่อการจัดการศึกษา ปัญหาทางการเมืองก็เช่นเดียวกันที่ว่า จะต้องพูดถึงปัญหาของการจัดการศึกษา และปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศ อันเป็นเครื่องกำหนดนโยบายทางการเมือง

เมื่อเป็นเช่นนี้ บทบาทของโรงเรียนกับชุมชนจึงอาจจะยากต่อการกำหนด นอกจากจะกำหนดได้แต่เพียงกว้างๆ ว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เพราะฉะนั้นปัญหาของชุมชนจึงจะต้องถือเป็นปัญหาของโรงเรียนด้วย ความเกี่ยวพันในรูปดังกล่าว ทำให้บทบาทของโรงเรียนแยกพิจารณาได้ใน ๒ ลักษณะคือ

ก. โรงเรียนในฐานะผู้ให้บริการโดยตรง ในลักษณะนี้โรงเรียนเป็นผู้จัดสรรบริการให้แก่ชุมชน โดยที่โรงเรียนมีความรู้ที่แน่นอนว่า ชุมชนมีความต้องการบริการในเรื่องใด การจัดรูปบริการเหล่านี้มักจะจะเป็นไปในรูปทาง การจัดการสัมมนา การจัดการอภิปราย และการจัดการอบรมหลักสูตรวิชาชั้นระยะสั้น การศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาสำหรับแม่และเด็ก การให้

บริการทางการแพทย์ จากประสบการณ์ของผู้เขียน บริการอื่นใดอันนอกเหนือไปจากบริการทางการแพทย์แล้วมักจะไม่ประสบความสำเร็จมากนัก ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าในการจัดการศึกษาในทำนองนี้ ก็ยังเป็นการจัดการศึกษาในโรงเรียน ที่ผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรระยะสั้นออกไปแล้ว เมื่อประสบปัญหาต่างๆ ก็ยังใช้ความเคยชินในการแก้ปัญหา มิได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และท่าทีที่ต่อโรงเรียนประการใด มิได้คิดว่าโรงเรียนเป็นแหล่งของความรู้ที่จะช่วยแก้ปัญหาให้ได้ ยึดถือว่าความรู้ที่ได้ถือเป็นอันสิ้นสุด นอกจากนั้นแล้วปัญหาทางด้านอื่น อันจะเกิดจากโรงเรียนก็ยังมี เช่นการที่โรงเรียนมีแนวโน้มที่จะเห็นว่าเป็นปัญหาในขณะที่ชุมชนไม่พร้อมที่จะรับ และเห็นว่าเป็นปัญหาแต่ประการใด

ข. โรงเรียนในฐานะเป็นผู้ให้บริการโดยทางอ้อม ในประการนี้ หมายถึง การที่โรงเรียนเป็นผู้จัดสรรวัสดุ และกำหนดวิธีการในการที่จะจูงใจ ชักนำ ตลอดจนวิธีกาแก้ไข ในลักษณะนี้โรงเรียนไม่มีอะไรที่จะหยิบยื่นให้โดยตรง แต่จะเป็นการช่วยให้คนในชุมชนรู้จักที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม สิ่งนี้คือทำในรูปของบริการทางห้องสมุด ช่วยจัดสรรห้องสมุดให้เป็นแหล่งความรู้ กระตุ้นให้ประชาชนเข้าห้องสมุด หากความรู้เพิ่มเติม มีพฤติกรรมในเชิงหาทางแก้ปัญหา ในเชิงที่รู้จักคิดประมวลข้อมูลต่างๆ เข้าด้วยกันก่อนที่จะตัดสินใจ สิ่งเหล่านี้โรงเรียนอาจจะต้องจัดสรรหน่วยงานพิเศษที่จะทำหน้าที่นี้โดยตรง เช่น บริการนอกโรงเรียน (extension service)

ตัวอย่างในเรื่องนี้ คือการเปิดสอนอาชีพ หลักสูตรระยะสั้น ที่ในหลักสูตรกำหนดให้มีการเรียนทำขนมเค้ก แต่ชาวบ้านสนใจที่จะทำขนมชิ้นมากกว่า (น.ส.พ. สยามรัฐ ประจำวันที่ ๒๔ ก.ค. ๒๕๑๑)

การเข้าปรับปรุงสื่อมวลชนต่างๆ ให้มีการกระตุ้นความสนใจ และเผยแพร่ความรู้

ในขณะนี้ยังไม่สายเกินไปนัก ในการที่โรงเรียนจะแปรโฉมหน้าไปเป็นการจัดการศึกษา เพื่อประโยชน์ของชุมชน และเน้นหนักไปในรูปของความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน

เกษมศักดิ์ ภูมิศิริแก้ว